

# Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2) Llywodraeth Cymru ar y Bil Ardrethu Annomestig

Medi 2023



## 1. Y cefndir

### Y Bil Ardrethu Annomestig

1. Cyflwynwyd y Bil Ardrethu Annomestig<sup>1</sup> (y Bil) i Dŷ'r Cyffredin a chafodd ei ddarlleniad cyntaf ar 29 Mawrth 2023. Noddir y Bil gan yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau.

2. Yn y Nodiadau Esboniadol i'r Bil fel y'i cyflwynwyd, nodir fel a ganlyn:

*"This Bill implements a number of changes to the system of non-domestic rates (known as business rates) in England and Wales. The majority of the provisions for England give effect to conclusions of the government's Business Rates Review which covered the rating system in England.*

*The Welsh Government has requested that a number of measures be applied to Wales."*<sup>2</sup>

3. Mae enw hir y Bil yn nodi pwrpas y Bil fel a ganlyn:

*"Make provision about non-domestic rating".*

4. Cyfarfu Pwyllgor o'r Tŷ Cyfan i drafod y Bil ddydd Llun 22 Mai. Cynhaliwyd y trydydd darlleniad hefyd ar 22 Mai. Cynhaliwyd y darlleniad cyntaf yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 23 Mai. Ar adeg cytuno ar ein hadroddiad, roedd disgwyl i'r cyfnod adrodd gael ei gynnal ar 18 Medi 2023.

### Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru

5. Mae Rheolau Sefydlog 29.1 a 29.2, yn darparu ei bod yn ofynnol gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol pan fydd Bil perthnasol yn y DU yn gwneud darpariaeth o ran Cymru at unrhyw ddiben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd neu sy'n addasu ei chymhwysedd deddfwriaethol.

---

<sup>1</sup> Y Bil Ardrethu Annomestig, fel y'i cyflwynwyd (Bil 285)

<sup>2</sup> Y Bil Ardrethu Annomestig, Nodiadau Esboniadol, Mawrth 2023, paragraff 1

- 6.** Ar 11 Ebrill 2023, gosododd Rebecca Evans AS, y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol (y Gweinidog), Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (y Memorandwm) mewn cysylltiad â'r Bil gerbron y Senedd.<sup>3</sup>
- 7.** Gwnaethom gyflwyno adroddiad ar y Memorandwm ar 21 Mehefin 2023.<sup>4</sup>
- 8.** Mae paragraffau 8 i 10 o'r adroddiad hwnnw yn nodi'r cymalau yn y Bil yr oedd Llywodraeth Cymru, bryd hynny, yn ystyried bod angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer, ac yn nodi'r meysydd lle yr oedd anghytundeb rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU.
- 9.** Mae paragraffau 11 i 16 o'r adroddiad hwnnw yn disgrifio'r pwerau dirprwyedig yn y Bil.
- 10.** Mae paragraffau 17 i 19 o'r adroddiad hwnnw yn nodi materion eraill sy'n berthnasol i'r gwaith o drafod y Memorandwm ac mae paragraffau 26 i 28 yn nodi ymgynghoriadau perthnasol Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud ag ardrethi annomestig.
- 11.** Mae paragraffau 20 i 25 o'r adroddiad hwnnw yn nodi safbwynt Llywodraeth Cymru ar y Bil, fel y'i nodwyd yn y Memorandwm.
- 12.** Roedd ein hadroddiad yn cynnwys un casgliad a phedwar argymhelliad. Ymatebodd y Gweinidog ar 30 Mehefin 2023.<sup>5</sup>

## **Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol Llywodraeth Cymru (Memorandwm Rhif 2)**

- 13.** Ar 1 Awst 2023, gosododd y Gweinidog Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2) mewn perthynas â'r Bil gerbron y Senedd.<sup>6</sup>

---

<sup>3</sup> Llywodraeth Cymru, [Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol y Bil Ardrethu Annomestig](#) Ebrill 2023

<sup>4</sup> Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, [Adroddiad ar Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar y Bil Ardrethu Annomestig](#), Mehefin 2023

<sup>5</sup> [Llythyr oddi wrth y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol](#), 30 Mehefin 2023

<sup>6</sup> Llywodraeth Cymru, [Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol \(Memorandwm Rhif 2\) ar y Bil Ardrethu Annomestig](#), Awst 2023

---

## **Y wybodaeth ddiweddaraf am y safbwynt ers cyhoeddi'r Memorandwm, a'r rhesymau dros wneud darpariaeth ar gyfer Cymru yn y Bil**

---

- 14.** Ym mharagraffau 6 i 12 a 24 i 31 o Femorandwm Rhif 2, rhoddir diweddariad ar y safbwynt ers cyhoeddi'r Memorandwm.
- 15.** Mae paragraffau 13 i 22 o Femorandwm Rhif 2 yn disgrifio'r darpariaethau ychwanegol yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer ers cyhoeddi'r Memorandwm.
- 16.** Ym mharagraff 6 o Femorandwm Rhif 2, mae'r Gweinidog yn datgan bod Llywodraeth y DU wedi cyflwyno gwelliannau i'r Bil ar 17 Mai 2023 i gywiro gwallau drafftio mewn darpariaethau a geir ar hyn o bryd yn yr Atodlen i'r Bil, ond nad oedd y rhain "yn effeithio ar gynnwys" y Memorandwm a osodwyd ar 11 Ebrill 2023 nac, yn ei barn hi, yn gyfystyr â gwneud darpariaeth berthnasol am y tro cyntaf at ddibenion Rheol Sefydlog 29.2(iii).<sup>7</sup>
- 17.** Ym mharagraff 25 o Femorandwm Rhif 2, noda'r Gweinidog, "Mae'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol atodol hwn yn egluro safbwynt Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chymal 13 a pharagraffau 49 a 50 yn Rhan 4 o'r Atodlen".
- 18.** Ym mharagraff 8 o Femorandwm Rhif 2, dywed y Gweinidog iddi nodi yn y Memorandwm ei barn nad oedd yn briodol argymhell cydsyniad ar gyfer cymal 13 (Gofynion i dalwyr ardrethi etc ddarparu gwybodaeth) a pharagraffau 49 a 50 yn Rhan 4 o'r Atodlen (Canlyniadol i gymal 13) nes bod y trafodaethau â Llywodraeth y DU ynglŷn â'r darpariaethau hynny wedi dod i ben.
- 19.** Mae'r Gweinidog yn mynd ymlaen i ddweud bod swyddogion Llywodraeth Cymru a swyddogion Llywodraeth y DU wedi parhau i fod mewn cysylltiad rheolaidd ynglŷn â chymal 13 a'i darpariaethau canlyniadol yn y Bil. Mae'r Gweinidog yn nodi fel a ganlyn:

*"Pan osodais y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol cyntaf, gwnes i gydnabod bod y trafodaethau hynny'n parhau mewn perthynas â'r pwerau dirprwyedig yng Nghymal 13. Datblygwyd darpariaethau'n ymwneud â'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes yn ystod mis Chwefror a mis Mawrth 2023, ychydig cyn cyflwyno'r Bil ac yn dilyn trafodaethau blaenorol ynglŷn â'r darpariaethau eraill sy'n*

---

<sup>7</sup> Gweler hefyd Femorandwm Rhif 2, paragraff 24

*gymwys o ran Cymru. O ganlyniad i ohebiaeth â Llywodraeth y DU cyn cyflwyno'r Bil, estynnwyd y darpariaethau hyn i Gymru, ond nid oedd digon o amser cyn i'r Bil gael ei gyflwyno i ystyried yn llawn yr hyn a fyddai'n briodol o ran dirprwyo pwerau yng Nghymal 13.*

*Ar ôl cyflwyno'r Bil a gosod y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol cyntaf wedi hynny, parhaodd trafodaethau rhwng swyddogion i egluro'r rhesymeg dros y dull gweithredu o ran pwerau dirprwyedig a safbwynt Llywodraeth y DU ynghylch unrhyw opsiynau amgen. Cydnabuwyd y byddai dulliau amgen posibl yn arwain at risg o wahaniaethau yn y ffordd o weinyddu'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes, y bwriedir i Cyllid a Thollau Ei Fawrhydi (CThEF) ei gweithredu mewn modd cyson ledled Cymru a Lloegr. Ystyriais gyngor pellach gan swyddogion, ar sail y trafodaethau hynny, cyn ysgrifennu at Lywodraeth y DU i gadarnhau fy safbwynt.*

*Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i weithio ar y cyd â Llywodraeth Cymru ar weithredu'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes ledled Cymru a Lloegr yn llwyddiannus, ac i rannu'n rheolaidd wybodaeth ac ystyriaethau perthnasol yn gynnar, yn enwedig pan fyddant yn ymwneud â'r defnydd posibl o bwerau dirprwyedig.”<sup>8</sup>*

**20.** Ychwanega'r Gweinidog:

*“Mae'r Bil yn darparu ar gyfer mecanwaith ymgysylltu â Llywodraeth Cymru, sy'n cydnabod y rhyngweithio unigryw rhwng polisi ardrethu annomestig datganoledig a swyddogaethau awdurdod a gedwir yn ôl, gan gynnwys mewn perthynas â materion nad ydynt wedi'u datganoli, sy'n sylfaen i'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes.*

*Mae'r mater hwn yn gymhleth, gyda maes polisi datganoledig a swyddogaethau awdurdod a gedwir yn ôl sy'n gysylltiedig yn fwiadol, er mwyn galluogi rhywbeth newydd ac arloesol. Dim ond CThEF sy'n gallu darparu'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes ar gyfer Cymru, am fod y rhaglen yn dibynnu ar rannu a chysylltu gwybodaeth a gedwir gan CThEF am ardrethi nad*

---

<sup>8</sup> Memorandwm Rhif 2, paragraffau 9 i 12

*ydynt wedi'u datganoli, yn ogystal â gwybodaeth am ardrethi annomestig. O ganlyniad, byddai unrhyw is-ddeddfwriaeth a gaiff ei gwneud o dan y pwerau sydd wedi'u dirprwyo i Gomisiynwyr CThEF yn cael effaith uniongyrchol ar y swyddogaethau a roddir gan y Bil i CThEF, ac yn newid y gofynion a roddir ar dalwyr ardrethi annomestig. Mae hyn yn golygu bod pob un o'r opsiynau i sicrhau y gellir darparu'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes yng Nghymru yn galw am gyfaddawd.*

*At ei gilydd, o ystyried y gwahanol ffactorau hyn a chyd-destun y darpariaethau penodol, rwyf wedi casglu bod y pwerau dirprwyedig a roddir i CThEF a'r ddyletswydd i ymgynghori â Gweinidogion Cymru yn briodol er mwyn hwyluso'r gwaith o weinyddu'r system Digiddeiddio Ardrethi Busnes, y mae angen iddi weithredu mewn modd cyson ledled Cymru a Lloegr. Mae'r mecanwaith ymgysylltu hwn yn cydnabod y rhyngweithio unigryw rhwng polisi ardrethu annomestig datganoledig a swyddogaethau awdurdod a gedwir yn ôl. Mae'r pwerau hyn yn gyfyngedig ac nid oes angen eu harfer er mwyn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol a amlinellir yn y Bil ar waith. Dim ond pan ystyrir bod angen gwneud newid gweinyddol perthnasol er mwyn sicrhau bod CThEF yn rhedeg y Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes yn effeithiol y byddant yn cael eu defnyddio.*

*Ni ragwelir y bydd angen deddfu'n wahanol o dan y pwerau dirprwyedig mewn perthynas â Chymru, nac awydd i wneud hynny. Yn ogystal, byddai'r posibilrwydd o ddefnyddio dull amgen yn arwain at risg na fyddai'r system yn gweithredu mewn modd effeithiol na chyson. Drwy weithredu fel hyn, gellir sicrhau y bydd modd cyflawni nodau'r Rhaglen Digiddeiddio Ardrethi Busnes a gwireddu'r manteision a fwriedir yng Nghymru.*

*Pe bai'r Senedd yn bwriadu deddfu darpariaethau tebyg mewn Bil gan y Senedd, ni fyddai'n gallu gwneud hynny heb gydsyniad Trysorlys EF, a hynny yn rhinwedd y cyfyngiad ym mharagraff 8 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006,*

*sef bod rhai o'r darpariaethau'n rhoi/gosod swyddogaeth ar awdurdod a gedwir yn ôl.”<sup>9</sup>*

**21.** Daw'r Gweinidog i'r casgliad felly ei bod yn argymhell y dylai'r Senedd roi ei chydysyniad i gymal 13 a pharagraffau 49 a 50 yn Rhan 4 o'r Atodlen i'r graddau y maent yn gymwys o ran Cymru.<sup>10</sup>

---

<sup>9</sup> Memorandwm Rhif 2, paragraffau 27 i 31

<sup>10</sup> Memorandwm Rhif 2, paragraffau 33 ac 34

---

## 2. Trafodaeth y Pwyllgor

**22.** Trafodwyd Memorandwm Rhif 2 yn ein cyfarfod ar 11 Medi 2023. Gwnaethom hefyd gytuno ar ein hadroddiad yn yr un cyfarfod.<sup>11</sup>

### Ein barn ni

#### Darpariaethau y mae angen cydsyniad deddfwriaethol ar eu cyfer

---

**23.** Rydym yn nodi asesiad Llywodraeth Cymru o'r darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer, fel y'u nodir ym Memorandwm Rhif 2.

**24.** Nodwn fod Memorandwm Rhif 2 yn dangos bod safbwynt y Gweinidog wedi newid, nid oherwydd unrhyw welliannau a wnaed i'r Bil ond yn dilyn ystyriaeth bellach o'r Bil a thrafodaeth â Llywodraeth y DU. Mae hyn yn cyd-fynd â'r wybodaeth a nodwyd yn llythyr y Gweinidog atom ar 1 Mehefin 2023.<sup>12</sup>

**25.** Rydym yn cytuno bod angen cydsyniad y Senedd ar gymal 13 o'r Bil a pharagraffau 49 a 50 yn Rhan 4 o'r Atodlen (i'r graddau y maent yn gymwys o ran Cymru).

**Casgliad 1.** Yn ein barn ni, mae cymal 13 o'r Bil a pharagraffau 49 a 50 yn Rhan 4 o'r Atodlen (i'r graddau y maent yn gymwys o ran Cymru), fel y nodir ym Memorandwm Rhif 2, yn ymwneud â diben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, fel y'i disgrifir yn Rheol Sefydlog 29, ac felly mae angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer.

---

<sup>11</sup> Y Pwyllgor Deddfwriaethol, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, 11 Medi 2023

<sup>12</sup> Llythyr oddi wrth y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, 1 Mehefin 2023